

بررسی میزان پیشیمانی از وازکتومی و توبکتومی در شهرهای زاهدان و زابل در سال ۱۳۸۵

فرشته نجفی (M.Sc.)^۱، فاطمه رخشانی (M.D.)^۲

۱- گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی زاهدان، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی زاهدان، زاهدان، ایران.

۲- گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی زاهدان، زاهدان، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: پیشیمانی بعد از عقیم‌سازی علاوه بر صرف هزینه برای باز کردن مجدد لوله‌ها، بر روابط میان زوجین و روابط اجتماعی آنها نیز تأثیرگذار است. در استان سیستان و بلوچستان که کمترین میزان استفاده از توبکتومی و وازکتومی را نسبت به آمار کشوری داراست، پیشیمانی افراد از عقیم‌سازی می‌تواند تمایل سایر افراد را به انجام این عمل تحت تأثیر قرار دهد. لذا هدف از این مطالعه بررسی احساس پیشیمانی افراد عقیم شده و شناخت علل آن است که می‌تواند به برنامه‌ریزان بهداشتی منطقه در جهت بهبود وضعیت کمک نماید.

روش بررسی: مطالعه‌ای مقطعی- تحلیلی بر روی ۱۰۰ مرد و ۱۴۴ زن عقیم شده، که به روش نمونه‌گیری در دسترس در ۱۲ مرکز بهداشتی- درمانی و مرکز مشاوره وازکتومی از شهرهای زاهدان و زابل انتخاب شده بودند، در سال ۱۳۸۵ انجام شد. برای بررسی میزان پیشیمانی و عوامل مرتبط با آن و منابع کسب اطلاعات، پرسشنامه‌ای محقق ساخته در ۲ بخش اطلاعات دموگرافیک و بخش دوم اطلاعات مربوط به دلایل انجام عقیم‌سازی، طراحی و اطلاعات به روش مصاحبه حضوری جمع‌آوری گردید. جهت توصیف داده‌ها از جداول فراوانی و میانگین و انحراف معیار و برای تجزیه و تحلیل از آزمون‌های χ^2 ، t و رگرسیون لجستیک (در سطح معنی‌داری $\alpha=5\%$) استفاده گردید.

نتایج: میانگین سن مردان و زنان عقیم شده به ترتیب $41/8 \pm 7/6$ و $40/6 \pm 5/5$ سال و میانگین سن زمان عقیمی آنها به ترتیب $6/7 \pm 2/8$ و $3/3 \pm 2/3$ سال بود. ۴۴٪ مردان و ۵۸٪ زنان، داشتن فرزند کافی را علت اصلی عقیم‌سازی بیان کردند. ۱۷٪ مردان و ۱۲/۵٪ زنان از انجام عمل اظهار پیشیمانی می‌کردند و مهمترین دلیل آن در هر دو گروه بروز عوارض پس از عقیمی ذکر شده بود که بخش عمده آن عوارض جسمی و به میزان کمتری عوارض روانی و تغییرات خلقی گزارش شد. گرچه به نظر می‌رسد بخشی از این عوارض ارتباط مستقیمی با عقیم‌سازی نداشته باشد. آزمون آماری χ^2 اختلاف آماری معنی‌داری میان بروز عوارض و میزان پیشیمانی پس از عقیمی در مردان ($p < 0/001$) و زنان ($p < 0/001$) نشان داد.

نتیجه‌گیری: براساس نتایج این مطالعه، بروز عوارض علت اصلی پیشیمانی بعد از عقیم‌سازی می‌باشد. لذا ضرورت دارد در برنامه‌های مشاوره قبل از عقیم‌سازی به عوارضی نظیر کمر درد، افزایش وزن، تغییرات خلقی در زنان و درد، تورم، تغییرات خلقی و کاهش میل جنسی در مردان توجه بیشتری نموده و جهت افزایش رضایتمندی افراد، مشاوره پس از عقیم‌سازی نیز در برنامه‌های بهداشتی گنجانده شود.

کلید واژگان: پیشیمانی، عقیم‌سازی، توبکتومی، وازکتومی، بستن لوله، عوارض، مشاوره، زاهدان.

مسئول مکاتبه: دکتر فاطمه رخشانی، ستاد مرکزی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی زاهدان، بلوار بهداشت، زاهدان،

صندوق پستی: ۹۸۱۶۹-۱۳۳۹۶، ایران.

پست الکترونیک: rakhshanif@yahoo.com